

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-508-5-110>

Питюкова Ірина, студентка магістратури кафедри ТІМ ХДАДМ,
(науковий керівник: доктор мистецтвознавства, професор Л.Д. Соколюк)

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ПЛАКАТУ В УКРАЇНІ ТА НІМЕЧЧИНІ КІНЦЯ ХХ СТ

Ключові слова: екологічний плакат, українське мистецтво, Олег Векленко, екологічне мистецтво, Клаус Штек.

Iryna Pytiukova, MA student KSADA (academic mentor: Doctor of Art History, Professor L.D. Sokolyuk)

THE DEVELOPMENT OF THE ECOLOGICAL POSTER IN UKRAINE AND GERMANY AT THE END OF THE 20TH CENTURY

Abstract. The development of the ecological poster in Europe had different prerequisites and stages of development. The problem of radiation pollution is a common prerequisite for the development of the environmental theme in Ukrainian and German posters.

Key words: ecological poster, Ukrainian art, Oleg Veklenko, ecological art, Klaus Shtek.

У візуальному мистецтві актуальність питань екології набуває особливої уваги у ХХ столітті та найбільш широко відображається у плакаті. Підняті в суспільстві актуальні теми стосовно екології, також вимагають від митця реагувати відповідним чином. Розвиток українського екологічного плакату можливо поділити на два періоди. Подією, що розмежувала розвиток екологічного плакату, стала аварія 1986 року на ЧАЕС. Художники рефлексували на дану подію у власній творчості, створюючи плакат із використанням детально підібраних образів, символів та містили у собі особисті переживання, переосмислення та оцінку події. Особливу увагу слід приділити роботам митця О. Векленка. Його роботи вирізняються з поміж інших новими композиційними підходами та суб'єктивною позицією автора. Сам автор брав участь у ліквідації наслідків аварії, тому досвід значною мірою вплинув на емоційно-змістове наповнення плаката.

Беручи до уваги розвиток екологічного плакату у інших європейських країн, варто зазначити, що розвиток та поширення екологічної тематики в плакаті є не рівномірним та відрізняється в кожній країні. Порівнюючи стан відображення екологічних проблем та їх розуміння суспільством,

можна зазначити, що рівень екокультури в Німеччині набагато вищий. Відповідно, поява екологічного плакату відбувається наприкінці 1970-х років, із поширенням руху «Anti-Atomkraft-Bewegung» (рух проти ядерної енергетики), що супроводжувався поширенням еко-плакатів. Один з найбільш відомих німецьких плакатистів Клаус Штек (Klaus Staeck) проводив виставки екологічного плаката у Львові та у Харкові в 2013 році. Плакатист використовував конкретні візуальні засоби, загально зрозумілі символи, фотографію, поєднання яскравих, насичених кольорів, орієнтуючись у форматі в першу чергу на контраст. Художником використовуються естетично привабливі образи, як наприклад, дитина, морський котик, пейзаж, проте написом в плакаті або назвою додається новий контекст. Плакат «Radioaktiv. Und ewig glüht die Heide» 1977 року («Радіоактивний. І вічно світиться вересове поле») лише за наявності радіаційного знаку та відповідної назви можна інтерпретувати як екологічний мистецький твір. Плакат «Das Erste Gift» 1989 року («Перша отрута») містить зображення дитини і за рахунок цього несе в собі високе емоційне забарвлення. Також зображення дитини можна знайти в плакатних роботах О. Векленка, наприклад, «Завтра буде пізно!» (1992 р).

Поширення екологічної теми у мистецтві Німеччини тісно пов'язане із підняттям у суспільстві проблем радіаційної небезпеки, тоді як в Україні із трагедією на ЧАЕС та наслідками радіаційного забруднення. Екологічний плакат є не тільки цілісним художньо-комунікативним явищем та формою вираження художньої думки у формі графічного дизайну, а також є одним із важливих елементів формування екологічної культури.